

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Theologia Scholastica

Mayr, Anton

MDCCXXXII

Art. XIX. An Definitio Ecclesiæ sit Verbum Dei strictè dictum.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-84303](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-84303)

etiam omnino invalidos, repeti iusserit; qua de re iterum redibit sermo in *tract. de sacramentis* à n. 223. Interim negari non potest, quòd in hoc casu (qui tamen est puri, & nudi, atque informis facti) primò Stephanus, & post eum Sergius III. (qui id iudicium approbavit) graviter erraverint.

Dices. Si est de fide, Formosum fuisse verum Pontificem, Stephanus erravit contra fidem, eum non agnoscendo. Resp. 1. Error Stephani circa personam Formosi, ejusque Papatum, fuit hominis privati, & non Pontificis, è cathedra docentis. Resp. 2. Fuit tantum error materialis, non tam circa fidem, quam circa aliquam veritatem, quæ nondum tanquam credenda erat proposita; quia tunc temporis hæc nostra conclusio nondum fuerat ita discussa, aut ita clarè proposita, adeoque Stephanum (idem est de Sergio) rebus Theologicis non valde additum, potuit latere; imò (ut suprà n. 439. ex Suarezio vidimus) fortè necdum assertio nostra est apertè ab Ecclesia definita: & hinc potuit revelatio hac de re, Stephano non fuisse satis applicata: quin etiam potuit ex passione cæca putare, Formosum non fuisse universaliter acceptatum. Quod autem Pontifex possit, ignorare aliquam revelationem, necdum apertè propositam, & sic sentire ei oppositum ut privata persona, non videtur ab ullo negari: & difficulter negaretur in Joanne XXII. qui aliquando privatim putavit, animas defunctorum ante diem iudicii non admitti in cælum, aut ad visionem DEI.

ARTICULUS XIX.

An Definitio Ecclesie sit Verbum DEI strictè dictum.

443. **P**RAENOTANDUM, 1. Scripturam Sacram, seu Verbum DEI scriptum, esse illud, quod scriptum est instinctu Spiritus Sancti, dictantis, non tantum sensum, sed etiam verba; nam in sacris literis, non tantum sensus, sed etiam verba singula (de quibus infallibiliter scimus, non esse per aliquem errorem corrupta, e. g. à descriptoribus, vel typographis) sunt infallibilia. Quæ verba tamen dupliciter dictari possunt. Primò *formaliter simul, & materialiter*, quando scilicet Spiritus S. prævenit scriptorem, & antequam hic verba excogitet, ipse jam illa suggerit: id quod tunc maxime fit, quando de altissimis mysteriis sermo est: imò Suarez de fide disp. 5. sec. 3. n. 5. ait, ut plurimum in sacris libris verba esse ita dictata.

Secundò dictari possunt verba à Spiritu S. *formaliter tantum*, quando scilicet Spiritus S. relinquit scriptori libertatem, ad utendum speciebus suis, & eligenda materialiter verba: sed ei assistit, ne quid falsi, aut indecentis misceat: atque etiam post

eam materialem electionem, ea verba assumit tanquam sua, atque dictat, ac suo nomine vult scribi: sicut scilicet Christus reliquit Ecclesie materialem electionem aliquarum materialium in certis sacramentis, e. g. in sacramento ordinis, quas dein ipse instituit; nec enim Ecclesia instituit materiam, aut formam sacramentorum.

Hoc autem videtur fieri tunc, quando scribuntur ea, quæ erant naturaliter canonicis scriptoribus notissima, ut illud 2. ad Timoth. 4. v. 11. *Lucas est mecum solus, & ad Rom. 16. v. 21. Salutat vos Timotheus adjutor meus &c.* Hinc autem potest contingere, ut scriptor canonicus possit veniam petere, non quidem ob admissum errorem, quem DEUS impedivit: sed vel ob non electa materialiter optima verba, vel ob additam, aut omisam aliquam circumstantiam, quæ non vitiet veritatem historiae &c. Sic 2. Mach. 15. v. 39. ait scriptor canonicus: *Et si quidem bene, & ut historia competat, hoc & ipse velim: sin autem minus digne, concedendum est mihi.* Sic etiam S. Paulus 2. Corinth. 11. v. 6. de se ait: *Etsi imperitus sermone, sed non scientia.*

444. PRÆNOTANDUM 2. triplici modo scribi posse e. g. epistolam principis. 1. si ipse manu propria scribat. 2. si dictet verba etiam materialiter. 3. si jubeat scribere nomine suo, & ipse suam auctoritatem scripto impertiat. Sic e. g. scribitur edictum nomine imperatoris, à cancellariis, vel secretariis, qui ipsi verba eligunt, & scriptum componunt, quod imperator tanquam suum assumit, ac subditis proponit. Potest tamen 4. princeps jubere, ut secretarius scribat, non suo, id est, principis nomine, sed suo, id est, secretarii, ita tamen, ut principis voluntatem significet: at tunc talis epistola non est scriptum, aut verbum principis strictè dictum: sed est scriptum secretarii: quamvis etiam habeat aliquam auctoritatem mediata à principe.

Quod si etiam princeps legeret eam epistolam, antequam mitteretur, & sic impediret, ne aliquid falsi misceretur: ista tamen necdum esset ejus proprium verbum, aut scriptum: sed tantum ejus assistentia secretario exhibita impediret falsitatem. Id quod etiam ex eo colligitur, quòd, quando primis tribus modis scribitur, semper ponatur: *Nos DEI gratia volumus, jubemus te &c.* at, si quarto modo scribitur, ita ponitur: *Princeps vult, ut sua dominatio, hoc, vel illud faciat.*

445. Ubi tamen advertendum, quòd, etsi in Sacra Scriptura aliquando videatur loqui suo nomine scriptor canonicus, e. g. Apostolus Paulus, tamen ea verba sint verba DEI, non tantum historice referentis, ea esse dicta (ut sæpe fit etiam in Scriptura, quando scilicet dicta falsa, vel alia DEO non conveniunt) sed etiam dicentis: sicut scilicet in comædiis Terentii, vel Plauti, quidquid actores dicunt, verba sunt Terentii, vel Plauti. Non tamen ea verba semper sunt DEI, suo nomine aliquid præcipientis, vel ordinantis; ut patet ex illis verbis S. Pau.

Pauli. 1. Cor. 7. v. 12. *Ceteris ego dico, non Dominus*: quæ, licet sint verba DEI, tamen non sunt DEI immediatè præcipientis: item præceptum, abstinendi à sanguine *Act. 15. v. 29.* licet habeatur in Sacra Scriptura, non est Divinum, sed Apostolicum; unde etiam postea cessavit.

446. Prænotandum 3. sensum Sacrae Scripturae assignari à doctoribus quadruplicem, juxta illos versiculos: *Litera scripta docet: quid credas, Allegoria: Moralis, quid agas: quid speres, Anagogia.* Itaque, ut satis communiter docent, *Literalis sensus* est idem, ac historicus, seu etiam ille, quem verba immediatè, in sensu obvio, & grammaticali, præferunt. Et juxta hanc explanationem sensus literalis, licet sapissimè, non tamen semper est de fide, e.g. Christus non est literaliter, seu in sensu grammaticali, credendus esse vitis, petra, pastor ovium &c. sed tantum allegoricè, scilicet intelligendo per oves homines &c. *Allegoricus sensus* ostendit per allegoriam, seu tropicè, quid credendum, e.g. Christum ex eo, quod dicitur vitis, & nos palmites, credendum esse auctorem gratiæ, sine qua nihil boni, præsertim supernaturaliter meritorii, possumus facere. *Moralis sensus* spectat ad mores, & docet, quid debeamus agere, vel omittere. *Anagogicus sensus* per tropum ostendit, quid in futurum debeamus sperare: sic per terram lacte, & melle manantem, seu terram promissionis, indicatur speranda beatitudo cœlestis. Addendum hic, sæpe in eodem textu plures, vel etiam omnes hos sensus, convenire.

Paulò aliter, cum pluribus aliis à se citatis, discurret P. Didacus de Quadros *Palæstra Biblica tom. 2. p. 2. apparatus c. 2. n. 9.* Ad hujus auctoris mentem *Literalis sensus* est ille, qui per voces, sive propriè, sive tropicè acceptas, in contextu significatur primò, proximè, ac immediatè. Et hinc, si narratur in Scripturis aliqua historia, sensus literalis est sensus historicus: alius etiam potest esse tropicus, ut quando Christus de se, & Apostolis dicit: *Ego sum vitis, vos palmites.* Joan. 15. v. 5. ubi Christus, non nisi in sensu tropico, voluit significare, se esse vitem &c. *Allegoricus sensus* est ille, qui per allegoriam, seu tropum, ostendit, quid sit credendum: & talis sensus est in illis verbis *Matth. 21. v. 42.* à Christo Domino ex *psalmo 117. v. 22.* usurpatis: *Lapidem, quem repronaverunt edificantes, hic factus est in caput anguli:* quibus allegoricè nobis proponitur credendum, quod Christus à Phariseis, tanquam synagogæ architectis, seu primoribus, fuerit rejectus: à DEO autem adhibitus, tanquam lapis fundamentalis, & quidem angularis, ut duos parietes, hoc est, gentiles, & Judæos, velut angulo jungeret, in una Ecclesiæ domo.

Moralis sensus est ille, qui mores spectat, & indicat, quid agere, vel omittere debeamus: e.g. dum dicitur *Matth. 22. v. 37.* *Diliges Dominum DEUM tuum ex toto corde tuo &c.* quibus docemur, eliciendum esse

amorem DEI super omnia. *Anagogicus sensus* est ille, qui per tropum ostendit, quid in futurum speremus. Sic, dum *Exodi 33. v. 2. & 3.* dicitur: *Mittam præcursores tuos Angelum, ut... intres in terram, fluentem lacte, & melle:* proponitur nobis speranda beatitudo cœlestis. Et hi tres sensus, nempe allegoricus, moralis, & anagogicus, satis communiter vocantur etiam *sensus spiritualis*, qui videtur opponi sensui literali. At verò Quadros *loc. cit.* asserit, quod omnes hi tres sensus possint esse etiam literales, si nempe in contextu significantur primò, proximè, & immediatè.

Et certè in primo textu supra adducto: *Ego sum vitis, vos palmites:* sensus primò intentus, adeoque juxta hunc auctorem literalis, est allegoricus; nam sub allegoria vitis, & palmitum, docemur credere, omnem influxum gratiæ, sine qua nihil boni operis supernaturalis possumus facere, esse à Christo. In illo autem textu: *Diliges Dominum DEUM tuum &c.* itemque in aliis præceptis in Scriptura contentis, primò, & immediatè docemur, quid agere debeamus, adeoque sensus literalis est moralis. Pariter, quando Christus Dominus dixit *Matth. 26. v. 29.* *Cum illud vinum bibam vobiscum novum in regno Patris mei:* primò, & immediatè voluit significare, Apostolos supernaturali dulcedine in cœlo implendos; unde sensus literalis est anagogicus, significans, sperandam ipsis esse beatitudinem cœlestem. Quin etiam notant auctores, in illoem verbis plures sæpe sensus convenire, ut in hoc ipso nunc adducto, literalis, allegoricus, & anagogicus.

Præter hos quatuor sensus adduci potest etiam quintus, scilicet *Accommodativus*, seu ille, qui nec ab auctore Scripturae principali, sive Spiritu S. nec ab auctore instrumentali, seu scriptore canonico, est intentus, in certis verbis, quæ hic, & nunc, alicui rei accommodantur. Sic Ecclesia cuique Confessori Pontifici accommodat illud de Noëmo dictum *Ecclesiastici 44. v. 17.* *In tempore iracundiæ factus est reconciliatio.* item illud de Abrahamo dictum *ibidem v. 20.* *Non est inventus similis illi... qui conservavit legem excelli.* Hoc sensu uti solent concionatores: & quidem ad laudandos Sanctos opportunè sæpe, & ingeniosè: at verò ad probanda scholasticè dogmata, sensus hic non est satis efficax. Addendum ex Ulloa *decad. 1. princip. S. Scripturae regul. 3.* quod idem textus sacer possit habere plures etiam sensus literales. Sic illud *Osai 11. v. 3.* *Ex Egypto vocavi filium meum:* significat literaliter liberationem Hebræorum ex servitute Egyptiaca, & simul Christi Domini ingressum in Egyptum, vel reditum ex illa, ut habetur *Matth. 2. v. 15.* vide apud Ulloam *loc. cit.* plura exempla hujus rei.

447. Quaritur jam, an definitio Ecclesiæ sit verbum DEI strictè dictum, ita, ut etiam sit partiale motivum formale intra lineam fidei, & non tantum infallibilis applicatio verbi DEI extra eam lineam. Cō-

nink,

nink, & Gormaz ajunt, communem esse sententiam doctorum, Ecclesiam non loqui verbum DEI. Sed hoc non videtur verum, nisi intelligatur communis contra communem, ut sepe fit; nam etiam, qui asserunt Ecclesiam loqui verbum DEI, sunt satis multi; licet enim auctores communiter, vel communius dicant, Ecclesiam non facere novas revelationes, non ideo tamen negant, eam loqui verbum DEI: sicut Christus, quando locutus est ea, quæ jam in antiquo testamento dicta erant, utique tamen verbum DEI locutus est.

Ex auctoribus, quos videre potui, affirmant clarè, Ecclesiam loqui verbum DEI Arriaga tom. 5. de fide disp. 2. sec. 5. n. 55. Haunoldus. l. 3. tract. 1. c. 1. §. 5. maxime n. 115. & 124. ac seq. Layman. l. 2. tract. 1. c. 2. n. 4. Thyrius in manu duct. Machomet. p. 1. l. 2. c. 6. §. 4. Ralsler. de ult. resolut. fidei n. 4. Dubii videntur Esparza l. 6. q. 15. a. 9. (nam ait, quod, dum adjungitur assistentia Spiritus S. adjungatur auctoritas Divina) Valentia tom. 3. disp. 1. q. 1. punct. 1. assert. 3. nam prius Ecclesie propositionem vocat conditionem: dein autem ait, asseverationem Ecclesie esse partem, vel conditionem testificationis Divine.

448. Negant autem Ecclesiam loqui verbum DEI Bellarminus tom. 2. contr. 1. de Conciliorum auctoritate c. 12. Canus de locis Theol. l. 5. c. 5. & l. 12. c. 3. Tannerus tom. 3. disp. 1. de fide. q. 1. dubio 7. n. 215. & 216. & 217. Oviedo tract. de fide contro. 4. punct. 9. n. 120. Rhodes de fide disp. 2. q. 1. sec. 2. §. 2. ubi ait, esse communiorum. Gormaz de virt. Theol. n. 445. & 448. Coninck disp. 9. de fide dubio. 5. n. 60. & 61. & plures alii: item Thomistæ communiter, ut testatur Suarez, qui meritò etiam pro hac sententia citatur; nam, quamvis disp. 3. de fide sec. 10. n. 8. dicat, Ecclesiam esse organum, per quod Spiritus S. loquitur, tamen non intelligit strictam, & immediatam Divinam locutionem.

Ibidem enim dicit Eximius, definitionem Ecclesie non spectare ad objectum formale fidei, sed ad peculiarem ejus applicationem, & hoc colligi ex S. Thoma 2. 2. q. 1. a. 1. ubi Angelicus in corp. dicit: *Non enim fides, de qua loquimur, assentit ali- cui, nisi quia est à DEO revelatum*: & prius præmitit, quod objectum formale fidei nihil est aliud, quam veritas prima: adeoque juxta Suarezium, S. Thomas enim vult esse idem, quod aliquid ab Ecclesia definitum sit, & quod sit à DEO revelatum: consequenter censet, illam definitionem non esse locutionem DEI. Addit dein Eximius n. 9. hanc sententiam communiter tenere Thomistas, citatque multos alios. Insuper n. 10. ait, fideles rudes saltem implicite resolvere suam fidem ultra dictum Ecclesie in DEUM. Idem disp. 5. sec. 3. n. 4. negat, canones Ecclesie esse Sacram Scripturam. item disput. 3. sec. 11. n. 4. negat, Ecclesiam facere novas revelationes.

449. Dico cum his postremis. Defini-

tiones Ecclesie probabiliter non sunt, propriè, & strictè loquendo, verbum DEI, sed infallibilis ejusdem applicatio. Prob. conclusio potissimum negativè. Non est ratio asserendi, quod Ecclesie definitio sit verbum DEI strictè dictum: ergo gratis id dicitur. ant. prob. solutione objectionum. Confir. Auctores communissimè dicunt, Ecclesiam non proferre novas revelationes, sed tantum antiquas: ergo, cum non habeatur ratio, dicendi potius, quod eas denuo nomine DEI loquatur, quam, quod eas tantum explicet, & implicite contenta apertius proponat, melius dicitur hoc secundum. Confir. 2. Tridentinum sess. 4. in decreto de edit. sacr. librorum tantum ait: *Sancta mater Ecclesia, cujus est judicare de vero sensu, & interpretatione Scripturarum Sanctarum*: & non ait: *cujus est loqui verbum DEI strictè tale*: ergo non debemus sine adducta probatione ei plus tribuere. Confir. 3. Suarez n. præced. citatus, & communiter alii dicunt, canones, vel definitiones Ecclesie, non esse Sacram Scripturam: atqui essent Sacra Scriptura, si essent verbum DEI strictè dictum, vel scriptum: ergo.

ARTICULUS XX.

Solvuntur Objectiones.

450. **O**B. 1. Definitio Ecclesie est infallibilis, & quidem ob assistentiam Spiritus S. ergo

nihil deest ad hoc, ut dicatur esse verbum DEI. prob. conf. non est alia ratio, quare dicta, & scripta, e. g. Apostolorum, censeantur esse verbum DEI scriptum: ergo. Resp. neg. conf. ad prob. neg. ant. Ratio alia est; quia ex ipsa doctrina Ecclesie, & infallibili ejus applicatione, habemus, quod illa verba Apostolorum, & aliorum scriptorum sacrorum, DEUS accipi voluerit, tanquam sua, & sua auctoritate dicta. At nullibi invenitur, quod Ecclesia applicaverit nobis, etiam suas definitiones, tanquam verbum DEI. Ubi addo, mihi non videri credibile, quod omnia, quæcunque in privata conversatione dixerunt Apostoli, etiam spiritualia, sint verbum DEI strictè loquendo: sed tantum illa, quæ Ecclesia nobis applicavit, & definivit esse verbum DEI. Sanè Canus de locis Theol. l. 2. c. 18. exponens illud Matth. 10. v. 19. *Nolite cogitare, quomodo, aut quid loquamini; dabitur enim vobis in illa hora &c.* ait de sacris auctoribus: *Hoc verò Spiritus Sancti donum toto vite decursu non habebant: sed tantisper, dum lingua eorum calamus erat scribe velociter scribentis.*

451. Quod autem infallibilis assistentia Spiritus S. non faciat, ut dictum sit verbum DEI, probatur, primò ex paritate cum epistola, iubente rege scripta, non nomine regis, sed secretarii, de qua vide n. 444. Secundo ex eo, quod etiam Beati in cælo, & Angeli, non possint errare in loquendo, ex speciali assistentia DEI: non tamen semper lo-